

**ASESIAD EFFAITH CYDRADDOLDEB UNEDAU
CYFLEUSTERAU CYHOEDDUS**

Os am gymorth gyda llenwi'r templed yma, cysylltwch â Delyth G Williams,
DelythGadlysWilliams@gwynedd.gov.uk, est. 2708

1) AWDUR (ON) YR ASESIAD

Gwyn Morris Jones, Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol

2) DYDDIAD DECHRAU'R ASESIAD

6ed Gorffennaf 2015

3) FERSIWN A/NEU DDYDDIAD GORFFEN YR ASESIAD

Disgwylir y bydd mwy nag un fersiwn o'r Aseiad. Dylid nodi'r gwahanol fersiynau er mwyn sicrhau cywirdeb.

2

4) PWRPAS YR UNED A MANYLION Y CYNNIG

Nodwch yn fyr bwrpas yr uned a manylion y cynnig dan sylw

Mae'r uned yn cynnal, rheoli a glanhau 73 o doiledau cyhoeddus ar draws y Sir, a chyfrifoldeb am reoli Cynllun Grant Toiledau Cyhoeddus ar gyfer 35 o fusnesau ar draws y Sir.

Mae'n bosib torri'r gyllideb gyfan gan nad oes gofyn statudol, ar hyn o bryd, i gynnal cyfleusterau cyhoeddus.

Byddai hyn yn golygu:

- Cau pob un o'r 73 toiled cyhoeddus ar draws y Sir gan ddiswyddo 39 o lanhawyr toiledau sy'n cael eu cyflogi ar hyn o bryd;
- Effaith ar drigolion ac ymwelwyr o beidio cael cyfleusterau hwylus.

5) CYFRANOGIAD AC YMGYNGHORIAD

Mae Cyngor Pobl Hŷn o'r farn y byddai torri'r gwasanaeth Toiledau Cyhoeddus yn cael effaith arnynt ac yn ei nodi fel blaenoriaeth. Mae yn wasanaeth hanfodol iddynt wrth fynd allan. Byddai diffyg toiledau cyhoeddus yn gallu effeithio ar annibyniaeth pobl hyn.

“adnodd pwysig iawn i bobl hŷn sydd ddim yn hoff o fynd i leoliadau preifat. Pobl hŷn yn fwy tebygol o gael materion iechyd sy'n gwneud toiledau yn bwysicach a dydy toiledau mewn tafarndai ddim o'r glanaf yn aml”

“Public toilets – basic human needs. Needs to be free. Safety comes first – toilets we all need them”

Mae'r Grŵp Cynnal Gofalwyr Pwllheli o'r farn y byddai torri'r gwasanaeth Toiledau Cyhoeddus yn cael effaith a'r bobl anabl. Gwelir y gwasanaeth yma yn un hanfodol ar eu cyfer pan eu bod yn mynd allan.

Defnyddwyr CILDe Gwynedd (pobl anabl) yn nodi toiledau fel blaenoriaeth ond yn dweud eu bod yn fodlon talu amdano.

Rhai o ddisgyblion Ysgol Botwnnog hefyd yn dweud fod toiledau cyhoeddus yn bwysig:

- “Toiledau cyhoeddus, rhywbeth pwysig yn phob man ble fuasai twristiaid yn defnyddio'r tŷ bach? Angen prynu rhywbeth i ddefnyddio llawer o doiledau e.e. weatherspoons.”

Ar yr holiadur dywedodd pobl dros 50:

“Public toilets. Disproportionately affects the elderly, many of whom are prescribed diuretics, which already makes going out of the house difficult. Many elderly people have become increasingly housebound due to lack of existing provision. Any more would make them unable to go out at all.”

“...Also I use Gwynedd's public toilets in every town I visit so please don't close them!.....”

Dywedodd person anabl:

“Hello, I'm disabled and unable to drive so bus cuts affect my ability to travel also I use the public disabled toilets a lot, So cuts in these services will have marked impact on my quality of life “.

Nododd pobl eraill

“Closing any toilets would seriously affect people with diabetes who need to urinate at a distressing frequency throughout the day. With no available toilet - where would they be supposed to 'pee' - in the street ? !!! Toilet closures would be criminal!”

“With young children, I make regular use of the leisure centres, parks and library's. Families with young children are also dependant on public toilets.”

6) TYSTIOLAETH SYDD AR GAEL

Cynnwys unrhyw dystiolaeth perthnasol am gydraddoldeb, e.e. a fydd y newid yn effeithio un carfan o bobl yn fwy na'r lleill (e.e. pobl hŷn, merched, ayb?). Sut ydych chi'n gwybod hynny? Gall y dystiolaeth fod yn lleol, rhanbarthol neu genedlaethol e.e. adroddiad gan y Cynulliad, ymgysylltiad gyda grŵp penodol o bobl lleol, data am ddiolchiadau neu gwynion a.y.b.

Papur Gwyn Iechyd y Cyhoedd – Llywodraeth Cymru Hydref 2014 (Bwriadu creu deddfwriaeth sy'n ei gwneud yn statudol i Cynghoraru Lleol gael strategaeth ar gyfer darparu toiledau cyhoeddus

Papur "Help the Aged": Ddim Unlle i fynd: Darpariaeth Cyfleusterau Cyhoeddus ym Mhrydain (Mai 2007) yn amlygu y gost cymdeithasol i bobl hyn ar y lleihad mewn cyfleusterau cyhoeddus:

12% o pobl hyn (1.2 miliwn) yn teimlo yn gaeth i'w cartref, mae 13% o pobl hyn (1.26 miliwn) ddim yn mynd allan mwy nag unwaith yr wythnos ac o gwmpas 100,000 byth yn mynd allan.

Mae ei thystiolaeth yn awgrymu bod y diffyg mewn cyfleusterau cyhoeddus yn ffactor cyfrannol sylweddol i'r unigedd o bobl hyn, gyda mwy na hanner o bobl hyn yn teimlo bod diffyg cyfleusterau cyhoeddus lleol yn nadu iddynt fynd allan mor aml a dymument.

Ty'r Cyffredin Pwyllgor Dethol – Darpariaeth Cyfleusterau Cyhoeddus, Adroddiad deuddeg sesiwn 2007-08

Adran y Gymuned a Llywodraeth Leol: Gwella Mynediad y Cyhoedd i Gyfleusterau Cyhoeddus o Ansawdd – Canllaw Strategol

7) PERTHASEDD AC EFFAITH

Rhaid dangos yw perthnasedd y cynnig i'r dyletswyddau cydraddoldeb cyffredinol ac i bob un o'r nodweddion gwarchoddedig (grwpiau cydraddoldeb). Dylid nodi'n glir beth fydd yn effaith wir neu debygol. Efallai na fydd perthnasedd nag effaith i bob un o'r dyletswyddau na'r nodweddion , ond os canfyddir perthnasedd a/ neu effaith mewn unrhyw un neu fwy o gategorïau, yna bydd gofyn bwrw ymlaen gyda'r Asegiad

7a)

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	Perthnasedd A ydi'r toriad yn cael effaith ar y dyletswyddau isod?	Yr effaith wirioneddol neu debygol
Cael gwared â chamwahanïaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac eriedigaeth	nac ydi	
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	ydi	Bydd rhai carfannau'n ei chael yn anodd i fynd allan ac felly'n profi problemau cael mynediad at wasanaethau, cymdeithasu ayb.
Meithrin perthnasau da	ydi	Gallai methu mynd allan effeithio ar gymdeithasu sy'n groes i'r dyletswydd i ffeithrin perthnasau da.

7b)

Nodweddion	Perthnasedd A ydi'r toriad yn cael effaith ar y nodweddion isod?	Yr effaith wirioneddol neu debygol
Hill	nac ydi	Dim effaith gwahaniaethol.
Anabledd	Ydi	Effaith debygol – Anabledd Mae elusennau a mudiadau sy'n cynrychioli pobl anabl o'r farn bod toriadau i gyfleusterau cyhoeddus yn cael effaith niweidiol iawn o safbwynt y byddent yn cael eu rhwystro neu'n ofnus o fentro o'i cartrefi oherwydd diffyg cyfleusterau ar gael yn y gymuned. Gall rhai anhwylderau neu amhariadau wneud yr effaith yn waeth.
Rhyw	nac ydi	Dim effaith gwahaniaethol.
Ailbennu rhywedd	nac ydi	Dim effaith gwahaniaethol.
Cyfeiriadedd rhywiol	nac ydi	Dim effaith gwahaniaethol.
Crefydd neu gred	perthnasedd	Mewn nhermau cyffredinol ni fydd fwy o effaith ar y grwpiau yma na'r cyhoedd yn gyffredinol; ond gyda rhai crefydd buasai defnyddio cyfleusterau amgen preifat yn gyfyngedig wrth ddefnyddio rhai sefydliadau (e.e. tafarnau) gall fod yn erbyn rhai crefydd neu gred.
Yr iaith Gymraeg	nac ydi	Dim effaith gwahaniaethol.

Oedran	Ydi	Effaith Debygol - Pobol Hyn Mae elusennau a mudiadau sy'n cynrychioli pobl hyn o'r farn bod toriadau i gyfleusterau cyhoeddus yn cael effaith niweidiol iawn o safbwynt y byddent yn cael eu rhwystro neu'n ofnus o fentro o'i cartrefi oherwydd diffyg cyfleusterau ar gael yn y gymuned.
Beichiogrwydd a mamolaeth	Ydi	Effaith debygol – Plant Mae rhieni a gwarcheidwad o fabanod a blant ifanc angen gallu defnyddio cyfleusterau addas mewn cyfleusterau cyhoeddus merched a dynion pan yn ymweld a mannau cyhoeddus ac yn aml ar fyr rhybudd. Y gall rhieni gyda fabanod a phlant ifanc, fod yn amharod i ddefnyddio cyfleusterau mewn tafarnau, sydd yn cyfyngu y dewis o gyfleusterau iddynt.
Priodas a phartneriaeth sifil	nac ydi	Dim effaith gwahaniaethol.

8) MYND I'R AFAEL A'R EFFAITH

a)	Nodwch unrhyw effaith posib o safbwynt cydraddoldeb Crynodeb o'r uchod Mae'r lleihad mewn cyfleusterau yn cael effaith ar bawb. Ond nid yw'r cynnig yn targedu grwpiau penodol, ond gall rhai grwpiau cael ei effeithio yn fwy nag eraill oherwydd y toriad. Y gall y lleihad mewn cyfleusterau cyhoeddus gael effaith gaeth ar barodwydd grwpiau penodol sef pobl hyn, plant a pobl anabl i gael mynediad at fannau cyhoeddus, cymdeithasu ac i siopa yn lleol. Mae hyn yn gallu arwain tuag at unigedd ac effaith niweidiol ar les unigolion.
b)	Pa gamau gellir eu cymryd i leihau neu wella'r effeithiau yma? Cadw elfen o'r gyllideb ar gyfer ol-ofalaeth yr adeiladau ac i ddatblygu trefn o ariannu busnesau lleol i gynnig defnydd o'u cyfleusterau ar gyfer y cyhoedd, tebyg i'r Cynllun Grant Cyfleusterau Cyhoeddus Lleol ariannir yn bresennol gan Lywodraeth Cymru. Bydd yn rhaid ystyried anghenion y gwahanol nodweddion wrth wneud hyn. Bydd angen i unrhyw ddarpariaeth ystyried yr angen am doiledau hygyrch a manau newid.
c)	A oes angen ail-ystyried y cynllun? Mae'r toriad arfaethedig hwn yn rhan o Gyfundrefn Toriadau'r Cyngor. Bydd yr holl wybodaeth, gan gynnwys barn o'r ymgysylltiad a'r asesiad effaith cydraddoldeb yma, yn cael eu hystyried gan y Cabinet a'r Cyngor Llawn wrth wneud penderfyniad ar yr hyn sydd i'w dorri.